

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. V. Rempubicam non à fato, nec casu aut fortuna, sed à Deo esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

omnia eius conspectum fugiant, omnia illius furori cedunt, sublata omni, qua possit ratione reprimi:

Fortunam ecce montano flumini comparat, cui nulla vi, arte, ratione possit obfisti.

Siderum
cursus, &
fortuna cō-
temnendus.

Meus princeps, senatus, ciuitas, exercitus, vni, vero, bono, iusto se Deo committet, siderum seu errores, seu statas periodos, & iussos à Deo circuitus, ad se nihil pertinere, nullam in suam vel aliorum libertatem habere iurisdictionem, aut efficientiam certo sibi persuadebit. Ita nec in malis animo deicietur, memor Deum esse, qui rebus tristibus finem statuit, nec prosperis effertur, nescius occulti consilii, quo subito superbia plectitur. Hoc modo magna ac recondita, sed nunquam iniqua efficacitate, momento fit cinis, diu sylua; ad sonum tubæ cadauerum fit congeries, quæ castra fuerant. Fateri hoc ipsum cogit, vel inuitum, vel ignorantem veritas. Quid enim est quod ait, Parcatum nos telas posse texere? non igitur illa colorum, & constellatiorum aspectus inenitabili necessitate vehunt, sed suæ quique fortunæ est faber, vt in prouerbio dicitur. Si enim necessitas illa causas habet astrorum positus, aspectus, eleuationes, retrogradationes, domicilia, inclinationes, triangulos, & obscurationes, obliquitates, coniunctionumque tam vanas, quam innumerabiles *symplicias*, & quasi connubia; non est in hominum potestate magis fata sua texere, quam citatissimos siderum cursus inhibere, cum incommutabili, atque insuperabili nexu, vinculis adamentinis fata cælis fixa trahantur. Deinde quomodo faciliorem euentum iis quæ ab eo impendent efficere, atque promouere potest homo, qui totus fato agit? Vtar exemplis Machiaelli. Inexpugnabili farorum necessitati tribuit, Trium Fabiorum, qui legati missi fuerant, vt pacem Clusinos inter, & Gallos componerent, pugnam, qua Gallos in Romanos concitauerunt, Camilli exilium eidem fato imputat, nescisti Gallis à tam insigni imperatore posset. Imo etiam stellæ fecerunt, ne dictatorem dicerent, ne Tribuni castra munirent, ne Deorum memores essent, ne auspicato, ne litato instruerent aciem, ne Romam clauderent, ne inermem turbam fugere sinerent, ne Romam excinderent. Hæc absoluta necessitate alia vehebant, vt ille sentit. In quibus hoc primum quero, quomodo vel Camillus, vel Manlius meliorem his fatibus euentum efficere potuerit? Velenim melior ille euentus, quem in humana prudentia, ac cautione collocat, extra vim fati, siderumque conspirationem fuit, vel is quoque eadem necessitatis catena alligatus, stabat sub ictu fati, & tormento fortunæ. Si melior euentus à fato fuit, non igitur eum efficere ac promouere Camilli fides, atque industria potuit, non magis quam illa quæ fato iam acciderant. Si extra ius ditionemque fati ac fortunæ melior euentus in Camilli arbitrio fuit, cur non & reliqua eodem loco ponit? Si enim aliqua fato liberat: quo iure cætera fati addicit? Parum considerati hominis est, calamitates fato inscribere, meliorem euentum nobis, si enim necessitate improuisa, atque inflexibili eueniunt, non possumus nos ea in vllam partem aliam derotquere. Tam enim in fati est, vt ictum graui pondere libratum, nudo pectore excipiam, quam in fati est, vt laucier. Si enim cladem fata ferunt, magnitudinem etiam eius demensam, modumque, & circumstantiarum momenta sub numero tenent. Si ferunt, destinato ferunt; nec quicquam iam nostrum est nisi pati; quanquam & quantum doleat, id quoque, si consequenter initis phieriam inde losophabitur, fati assignabit. Si enim cæli Iulio sunt circruentam mortem fatarunt, etiam viginti tria vulneta, primum à Casca sub iugulo, secundum & fo-

Fati Mathematicæ
necessitas
arbitrium
collit.

Fatum si
in vna re
derur, ab a-
liis non po-
test excludi.

Si enema
sunt à fato,
etiam inde
sunt circru-
stantia.

lum letiferum sub pectore, cætera leniora, decreuerunt. Vanum igitur est, & propriæ sententiæ aduersum, quod de fato Machiaellus asserit.

Hoc quidem, vt ostendi, imprudentis est. Illud vero quod fato vetitos iudicat, ne deorum memores essent, ne auspicato, ne litato aciem instruerent, peculiarem habet cum stultitia impietatem. Nam si, vt fati defensor, & astrologus loquitur, quid præsidii in Deis esse poterat, cum satis illi sint certare minores? cum Iupiter ipse preces, & iras Iunonis iniquas fati subiciat?

Si fati est,
non sunt dij
curandi.

Fata viam inuenient, inquit.

Auspicia, extispicia, miserarum pecudum viscera-
tiones, fissum iecur, decolora victimarum intestina, sinistrae aues, & captata vocum omina, non possunt fatorum violentiam flectere, si igitur in fati erat vinci Romanis, nulla aues, nulla Hecatombæ malum auertere poterant.

Si Christianus est, quo modo à fato venisse censer, quod auspicato, & litato, acies instructa non sit? Si consultationes magicas, tripudium Solistimum, resulum esæ voracis ore pulli proiectæ fata fieri vetuerunt, iam aliquid boni fati adscribit, quia ne per tales quidem præstigias vincere pulchrum fuit: Sed quis sensus illius est, quæ religio, qui tot scelerum, quorum caput magia, & idololatria fuit, impedimentum putat fuisse cladium, & amissæ vrbs? Tu Christianus es, & tamen inter causas afflictæ reipublicæ, ac in extremas angustias redactæ etiam hoc refers, quod ex dæmone consilia non exquiescent? illi nefaria sacrificia non obtulerint? non litarint? Tot exercitus Deorum contemptores victoriam consecuti sunt, non auspicato, non litato pugnant, cur igitur hoc in Romanis reprehenditur? Verum de illa controuersia latius disseramus, est enim necessarium Deo omnium regnorum salutem ascribere, omnia sunt à Deo. Peruersa sunt omnia que non sunt à Deo. Tert. de cultu scem. Nam habet Deus testimonia, totum hoc, quod sumus, & in quo sumus. Idem Tertull. l. 1. contra Marcion. Ille omnia quæ sunt verbo, ratione dispensat, virtute consummat. Salus hominum in Dei tutela est, dixit ille etiam, qui de Deo dubitauit l. 3. de finibus. Nemo regum intumescat, omnes serui sumus, dominum enim habemus Deum. Tot vrbium, tot regnorum, in quibus tu operosius, quam Deus, coleris, dominus est Deus, vsum fructum & incerti temporis vsuram tibi relinquit. Tot tibi populi seruiunt, tu vni Deo, qui tibi hos subiecit, serui. Nulla est reipublicæ pestis perniciosior, nulla clades vitalia magis oppressit, quam cum magistratus auctoritas, & imperii maiestas infringitur. Maior tamen est calamitas cum princeps, aut reipublica summæ maiestatis læsæ rea est.

Auspicia
damnat re-
ligio Chri-
stiana.

Omnia à
Deo.

CAPVT VI.

Rempubicam à Deo dependere sacre scriptura sententia probatur.

§. 1. **M**hi hæc disputatio est aduersus Atheos, diuinæ prouidentia, & benignitatis inficiatores blasphemos, qui dæmonibus non litasse, noxiū Reipublicæ arbitrantur, quos contra ratione, & secularibus literis potius quàm scripturis diuinis pugnandum non ignoro: Non tamen omittenda etiam hæc arma existimaui, quæ si non lædant hostem refugientem, tamen fatigabunt, & terrefacient. Causa vero mihi quadruplex: principio principibus & consiliariis orthodoxis utilis erit, & grata atque ad detestandum Machiaellinum efficacissima cōtemplatio. Deinde pluribus quos inter pietatem, & simulationem ambigua tenet, atque hæsitatio, proderit: necesse est enim scripturam tam antiquam, tam venera-

Contra A-
theos etiam
sacre literæ
possunt va-
surpari.